

Od pochybnosti k egoizmu. Neexistencia pravdy robí ideologický blud prijateľný

Jozef Duháček

22. januára 2021 ✚ Spoločnosť ✚ Polemika

V predchádzajúcom texte (1) sme ukázali, ako ikony modernej filozofie – Descartes, Locke, Hume a Kant pripravili cestu všeobecnej skepse. Vypracovali teórie, ktoré spochybnili schopnosť rozumu dosiahnuť v metafyzickej sfére isté a pravdivé poznanie a teda spochybnili metafyziku ako takú. Filozofia 20. storočia je vybudovaná na centrálnom a všetko podopierajúcom scientistickom princípe – pravdivé poznanie umožňujú len empirické vedy. Metafyzika a teda filozofia, je len voľné a ničím nepodložené blúznenie, ktorému síce niekto môže veriť a ktoré môže byť pre život človeka i spoločnosti v istých ohľadoch prospešné, ale ktoré si pravdu a istotu nárokovať nesmie. Boh, duša, mravnosť, spravodlivosť, to všetko môže pomôcť tým, ktorí v to veria, k lepšiemu a možno i šťastnejšiemu životu, ale nedá sa dokázať, že tieto entity existujú.

Agnostická rezignácia na teoretické riešenie problémov životnej filozofie otvorila cestu pre neadekvátne náhrady. Na jednej strane tu sú rôzne utopické ideológie, ktoré poznačili dejiny 20. storočia, na druhej strane je ťažko zneužívaná autorita fyziky a prírodovedy. Agnosticizmus vyhlásil zákaz metafyziky a obmedzil skúmanie len na oblasť empirie. „Vedecké poznanie“ človeka je v dôsledku toho materialistické, lebo nič iné cez agnostický zákaz neprešlo. Človek je len vysoko organizovaná hmota, vznikol nejakým autonómnym evolučným procesom z menej organizovanej hmoty. Všetko, čo človek je, sa dá odvodiť z hmoty. Všetky zložky človeka, i myslenie, city, zmysel pre spravodlivosť, či krásu, to sú len prejavy procesov, ktoré prebiehajú vo vysoko organizovanej hmote nášho mozgu. Dokonalým poznaním, ktoré raz dosiahne biológia, fyzika, chémia, matematika a iné vedy bude človek, jeho pôvod a zmysel jeho bytia dokonale zmapovaný.

Ako sa to premieta do porozumenia ľudskému životu? Život sa scvrkol na prežívanie, na pobyt (ako hovorí Heidegger) a to ešte v tých najnižších podobách. Etika sa materializmom nutne scvrkla na neslýchane odporný egoizmus. Základná otázka života kedysi znela: Ako konať, aby som naplnil svoje životné určenie? Čo robiť a čomu sa vyhýbať? Túto otázku kladie etika alebo morálka, ktoré vychádzajú z jednoduchej zásady, že dobré je to, čo vedie k cieľu. Teda táto otázka vlastne znie: Ako konať, aby som bol dobrý?

Na toto materializmus odpovedať nedokáže. A pokiaľ sa materialisti, nech už sa regrutujú z ktorejkoľvek vedy, pokúšajú z hmoty vysvetľovať etické otázky, končí to zvyčajne debaklom, ktorý kompromituje aj inak úctyhodné výsledky ich špecializovaných vied. Ako môže Hawking, ktorý je, pripustíme, že výborný fyzik, rozprávať niečo o Bohu? Vari je Boh (ako neempirický prvý princíp existencie všetkého súcna) subjektom, ktorý môže skúmať fyzika? To je na úrovni tvrdenia, že Boh neexistuje, lebo Gagarin vyletel do vesmíru a nevidel ho tam.

Pokiaľ nie je človek uvažovaný filozoficky, skrze jeho prirodzenosť, ktorá obsahuje všetky jeho komponenty, materiálne aj nemateriálne, potom sa nutne sklzáne len k nejakému situačne vhodnému aspektu, ktorý sa

stane meradlom správneho konania. Hľadanie etických princípov v hmote vždy končí zle. Morálne sa stáva výsledkom dobovej konvencie, morálne spravodlivé a správne je to, čo chce väčšina, ako kedysi Radičová, keď sa preriekla, otvorene povedala.

Požiadavky morálneho zákona sú nehmatateľné a neempirické a myslenie upriamené na hmotu ich nemôže odhaliť. Preto považuje mravnosť (s ňou aj náboženstvo, kultúru, umenie, myslenie a pod.) za nadstavbu, ktorá prichádza až keď sú naplnené všetky potreby a požiadavky hmoty, ako povedal Marx. Strata životnej múdrosti a pád do stále väčšej iracionality, ktoré poznačili posledné storočie, sú dôsledkom spojenia materializmu a egoizmu, ktorý je hlavnou príčinou mravného zla.

Agnosticismus privodil masívny nástup materializmu, ktorý je chápaný ako „vedecké“ vysvetlenie sveta. Vnímajúci subjekt, teda človek, pozoruje hmotné súcna a tie v ňom vyvolávajú potrebu sa ich zmocniť. Táto potreba, táto zmyslová afektivita je egoistická a ak v celkovom postoji jednotlivca prevládne, sústredí všetku jeho energiu na uspokojenie vlastných potrieb. Robí z neho egoistu. A pokiaľ v ľudskom živote jestvujú len materiálne objekty, pokiaľ neobsahuje vyvažujúcu nemateriálnu zložku, tak je egoizmus nutný. Hmota neposkytuje žiaden dôvod, pre neegoistické konanie. Egoizmus je princípom mravného zla. Ak zoberieme ktorýkoľvek mravne zlý skutok, v jeho jadre je neúmerné sebazvýhodnenie konajúceho. Materializmus teda z princípu vedie k eticky zlému konaniu. A to je dôsledok skepticizmu, všeobecného presvedčenia, že ľudský rozum nedokáže s istotou poznať pravdu, ktoré viedlo k agnosticizmu, k materializmu a následne k egoizmu. Egoizmus nie je treba stimulovať. Dedičný hriech viedol k tomu, že sa s egoistickou predispozíciou všetci rodíme.

Materialistická filozofia, ktorá ovládla 20. storočie, prispela k jeho obrovskému a nehatenému rozšíreniu. Ako veľkí pomocníci sa ukázali Marx a Freud, ktorí rozdelili ľudský život na oblasť uspokojovania ekonomických a oblasť uspokojovania sexuálnych potrieb. Z toho povstal konzumný spôsob „moderného života“, ktorého zmyslom sa stáva neprestajné a stále intenzívnejšie i extenzívnejšie uspokojovanie týchto potrieb. To vyvrátilo starý svet a jeho chápanie morálky a dobra. Vyvrátilo to aj ľudský život ako taký, pretože človek stratil svoju suverenitu a nezávislosť, ktoré mu poskytoval metafyzický rozmer jeho existencie. Stal sa úplne závislý na hmote a hmotných objektoch.

Tie sú však zo svojej povahy nestále, rozpadajú sa, excitovaná sexuálna potreba je tiež trvalo neukojiteľná a stále si žiada viac a viac. Ľudský život sa dostal do špirály narastajúcej frustrácie, ktorú vyvoláva nemožnosť uspokojiť jeho hmotné potreby. Majetku, bohatstva, zážitkov, sexuálnej rozkoše nie je nikdy dosť. Duchovná otupelosť a prázdnota rastú. Nemateriálna potreba kvalitného ľudského vzťahu je tiež nenaplnená, pretože hmota ju naplniť nedokáže. Nezáujem, cynizmus, osamelosť, frustrácia a využívanie iných, obrovská kríza medziľudských vzťahov sú dôsledkom.

Psychika človeka, zredukovaná na chemické procesy v mozgu je dezintegrovaná a dočista vykoľajená. Prirodzený vzťah duševného a telesného je perversne obrátený a hmote sa udeľuje vláda nad duchom. Preto materialisti ustanovili vládu chťiča a libida nad ľudským životom. Poháňaní Freudom a jeho epigónmi pozdvihli zástavu sexuálnej revolúcie, čo v praxi znamená vládu pudov nad rozumom. Davy psychiatrov, sexuológov a iných odborníkov súhlasne prikyvujú uspokojovaniu akejkoľvek sexuálnej zvrátenosti, pretože to napomáha dosiahnutiu cieľa ľudského života.

Požiadavky mravného zákona sú považované za nereálne, zväzujúce, zastaralé a predovšetkým ich nemožno nijako odôvodniť. Excesy v egoistickom uspokojovaní potrieb, brutálna bezohľadnosť a násilie, ktoré to sprevádza, sú čas od času prejavom pohoršenia i samotných materialistov, ale toto pohoršenie nepramení z obhajoby mravného zákona, ale z obavy o ich vlastné ego a priestor k uspokojovaniu vlastných egoistických potrieb.

Kríza pravdy však nepriniesla len egoizmus. Kríza pravdy spôsobila absolútnu bezmocnosť v oblasti poznania a vied, ktorá sa, navzdory proklamovanej kritickosti, maskuje len bezbrehým fideizmom. Dokonca aj protagonisti empirických vied, ktorí majú aspoň minimum filozofického rozumu si uvedomujú, že základy na ktorých stoja ich vedy, tieto špeciálne vedy nedokážu verifikovať.

Fyzik, ako fyzik, nedokáže verifikovať najzákladnejšie princípy, ktorými je regulované myslenie, ktoré pri svojom výskume používa. Ako to Carnap správne postrehol, matematika, posledná z vied, ktorá si nárokovala istotu, je postavená len na predpokladoch, ktorým sa verí, ale ktoré sa nedajú dokázať. A ten najprvší predpoklad je, že hodnotou ľudského myslenia je pravda. Verifikovať by ho mohol iba filozof, noetik, ten je však na základe agnosticizmu vylúčený z vedeckej obce.

Rozšírený fideizmus vedie k relativizmu, ktorý podporuje vládu egoizmu. Relativista hlása, že pravda závisí na subjekte, čo je pre egoistu rajska hudba, pretože tak padajú aj posledné zvyšky morálnych škrupúl. Ak je pravda to, čo za pravdu považuje daný jedinec, potom sú jeho nároky na uspokojenie akýchkoľvek potrieb nielen naliehavé a nutné, ale tiež pravdivé a správne a na svete nie je žiadna moc, ktorá by ich mohla falzifikovať.

Relativizácia pravdy viedla k relativizácii etiky, čo nahráva dedičným hriechom poškodenej ľudskej prirodzenosti, ktorá stratila všetky externé aj interné impulzy k tomu, aby svoj vrozený egoizmus krotila. Filozoficky prezieravejší psychoterapeuti v tomto chorom prostredí konštatujú stále častejšie sa vyskytujúce prípady frustrácie a beznádeje, ktoré pramenia z „absurdity“ ľudského života, ktorú egoistickí fanfaróni ako Sartre radi proklamujú, ale ktorú človek nedokáže vo svojom živote bez obrovských strát akceptovať. Vzhľadom na súčasnú filozofickú krízu je ťažké, ba až nemožné, očakávať rozumnú a uspokojujúcu explikáciu zmyslu života. (2)

Otázka, na ktorú nepoznáme odpoveď znie, ako dlho sa môže spoločnosť potácať v tejto materialisticko-egoistickej kóme. S postupujúcim časom je mravný rozklad stále strašnejší a rozklad intelektuálny ho nasleduje. Neexistencia pravdy robí každý ideologický blud dokonale prijateľným a stačí len mocenská podpora, ktorá nastolí tento blud ako prikázanú výbavu každého jednotlivca. Za príklad stačí uviesť šílenstvo genderových teórií. Očividná hlúposť týchto ideologických konštrukcií je síce ešte stále postihovaná veľkou časťou spoločnosti, ich nadšení trubadúri však majú za päťami univerzity, vlády, politické strany a bohatých „filantropov“ a absurdné tvrdenia, ako to, že pohlavie je spoločenský konštrukt a ľudia sa rodia bezpohlavní, sa stávajú povinnou intelektuálnou výbavou „moderného človeka“.

Budúcnosť je ťažké predvídať, ale pravda a mravný zákon sú súčasťou štruktúry stvorenia. Aj tí, čo ich najviac popierajú na nich istým spôsobom, často viac, ako sa zdá, participujú. To dáva nádej, že keď sa aj zvyšky rozumu a mravnosti, ktoré ešte prežívajú, zrútia, v ich rozvalinách nájdú ľudia pravdu a mravnosť a znova na nich začnú budovať.

1. <http://christianitas.sk/to-je-tvoja-pravda-ja-mam-svoju-alebo-o-relativizme/>

2. J. Fuchs – Kritický problém pravdy

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/od-pochybnosti-k-egoizmu-neexistencia-pravdy-robi-ideologicky-blud-prijatelny/>